

Het 'gemengd bedrijf' van bedrijfsimker Cees van Holland

Ton Thissen

'Hij is nog even bezig in de bijen', zegt z'n vrouw 'maar ik roep hem'. Even later zitten we in de winkel aan de koffie. Zijn sigaar is uit en blijft uit. Cornelis van Holland (57) is volgens mij geen echte sigarenroker; hij rookt sigaren om zijn bijen onder de dekplank te houden.

Aan de Noordelijke Meentsteeg in Rhenen zit hij nu 13 jaar. Voor die tijd woonde hij in Veenendaal op 1½ km uit de kom. Daar hield zijn grootvader al veel bijen en later zijn vader: 800 korven (met in het zwermseizoen 100 zwermen per dag!). Maar Veenendaal werd een groeigemeente en de Van Hollands werden steeds meer omgeven met straten, wijken en tennisbanen. 'Het is een heel gevecht geweest met gemeente en provincie, maar ik ben er op deze manier uitgerold en ik ben er niet ontevreden over'.

Het bedrijf, zoals het er nu uitziet, staat eigenlijk op vier pijlers: de handel (winkel), de bestuiving, de

wassmelterij en de honing: een gemengd bedrijf zozeggd. 'Met het bestuivingsgeld dek ik mijn onkosten; komt daar wat honing bij, dan is dat mooi meegenomen. De handel met inbegrip van de honing vormt het grootste deel van ons inkomen. Daar moeten we het van hebben. Onze boekhouder zei laatst: 'Hou 25 kasten voor de hobby, doe de rest van de bijen de deur uit en je verdient de helft meer dan nu'. Maar ja, ik heb tuinders die al 20, 30 jaar klant zijn en die moet je toch ook bedienen. Dat vreet tijd, meestal ontijd ('s avonds laat, 's nachts, 's morgens vroeg) en kilometers. Morgen moet ik naar Poortvliet (Tholen) met 35 volken, waarvan ik er vanavond nog een aantal laden moet. Als je uitrekent wat ik per uur verdien kost bijhouden (voor de bestuiving) me in principe geld. Daar heeft die boekhouder gelijk aan. Mijn vader had destijds beter de kost dan ik. Met korfvechten bijvoorbeeld verdiende hij f 7,50 per dag en wie verdiende dat in die dagen. Hij moest er dan wel drie op een dag maken. Daar stond tegen-

De sigaar als gereedschap. Foto: Van Holland

over dat er geen onkosten waren: de braamstengels stonden voor de grijp en het stro had hij zelf'.

Bestuiving

Cees van Holland houdt er zo'n 300 productievolk en afleggers en nog (maar) 40 korfvolk op na. Met de afleggers (7-ramers) wordt vanaf februari bestoven in kassen en tunnels. 'Met tunnels is het probleem dat er vaak sprake is van condens in de ochtenduren. Als de bijen bijvoorbeeld al op de wilgen gevlogen hebben, vliegen ze tegen de natte tunnel, vallen naar beneden en verkleumen. Die ben je kwijt. We doen daarom in de late voormiddag de kassen op de wilg dicht en gaan met vooral de jonge bijen naar de tunnels. We laten er een aantal staan voor de terugvliegers. In de tunnels zet ik de bijen nogal eens half binnen/half buiten met een kleine vliegopening naar buiten. De kast blijft koeler en de bijen vliegen in de kas wat later maar precies op tijd voor het opengaan van de bloemen. Wat naar buiten vliegt, haalt water en nectar. Al doende leert men en je leert nog steeds'. En dat ook in zijn contacten met zijn klanten. 'Er zijn tuinders en tuinders. Daarmee bedoel ik aan de ene kant de echte tuinders, de grote jongens zogezegd, die over het algemeen weten wat kan en moet; aan de andere kant de kleinere die er nog bij moeten werken en die hun volle aandacht dus niet bij de tuinderij kunnen hebben. Daar kom je nog wel eens voor verrassingen te staan. Met kijken, praten en overleggen met mensen die het weten moeten, kom je een heel eind, maar als je druppelen tegen de aaltjes geen spuiten noemt en dat dan ook niet boven water komt, ligt de oplossing van het probleem niet voor de hand'.

Methode

Cees: 'In grote lijnen komt mijn methode op het volgende neer: ik heb productievolk en afleggers. Als het meezit haal ik van die afleggers nog één of twee bakjes honing tot soms aan heidehoning toe. De helft ervan gaat dan met de herfst de kassen in. De andere helft gaat met de lente de kas in. In mei zorg ik dat negen van de tien kastjes leeg zijn om weer kunstzwermen te maken. Dat moet je overigens goed plannen: als je vandaag kunstzwermen gaat maken, moet je er binnen 11 dagen, hooguit 12 mee klaar zijn, want dan moeten er doppen gebroken worden. En wel vanaf de 11e, 12e dag omdat ik een paar dagen speling wil hebben met het oog op het weer.' Het brengt een hoop werk met zich mee. Natuurlijk is daar zijn vrouw die de winkelklanten voor haar rekening neemt en gelukkig – 'want geluk heb ik altijd wel

gehad' – beschikt hij al zes à zeven jaar over een medewerker afkomstig uit Koerdistan. Die had daar zo'n 150 bijenvolken die nooit van de plek kwamen en in slechte tijden 75 en in goede tijden 150 tot 200 kg. honing per kast produceerden. 'Hij kijkt wel eens met enige geringschatting op zijn gezicht naar wat wat wij hier bijeenharken. Maar het is een prima imker en ik kan heel veel aan hem overlaten. Mijn twee dochters helpen dan wel een handje mee op markten en beurzen maar hebben niet voor de bijen gekozen. In principe komt er dus straks een einde aan de combinatie Van Holland en bijen'.

Honing

Al eerder heeft hij opgemerkt: 'In ons bedrijf moet het van verschillende kanten komen'. Vandaar én de bestuiving én de winkel én de wassmelterij – 'ik smelt zowat alle was in Nederland' – én de honing. Over honing heb ik zo mijn vragen. Ten eerste: hoe kan het zijn dat een imker op een pot Nederlandse honing het etiket Linde plakt? Ten tweede: waarom krijgt Cees van Holland in Eerbeek (honingmarkt) altijd de 1e prijs?

'Nou, wat die lindehoning betreft, dat is in Nederland bijna nooit pure lindehoning. Meestal zit er klaver bij in, zoals in klaverhoning ook linde kan zitten. Ik kan doorgaans wel proeven welk van de twee de overhand heeft. Maar smaken verschillen. Bij heide, koolzaad en boekweit bijvoorbeeld is dat geen probleem. Maar vele andere honingen zijn gemengd. En ook honingkeurmeesters hebben verschillende smaken. Wat de tweede vraag aangaat: ik val pas de laatste jaren in Eerbeek in de prijzen. En niet omdat mijn honing van een betere kwaliteit is dan die van buurman/mededinger, maar omdat ook de verzorging van het totale product een rol speelt. Het draait vaak om details. Ik werk daar wel op. Het verschil tussen de 1^e en 2^e prijs is wel even €1.000,- op die dag in Eerbeek'. Over honingkeuringen kan hij overigens smakelijk vertellen. Mogelijke, maar vooral ook bijna onmogelijke verhalen: hetzelfde raam heidehoning bv. dat op de ene keuring werd afgekeurd en een week later op de andere de 1^e prijs kreeg. Daarover is hij niet verbitterd of zo: de humor waarmee hij het vertelt, getuigt van iemand die kan geven en nemen. 80% Van zijn honing verkoopt hij particulier, uit huis, op markten en bv. op de jongste Floriade. Een flink deel ervan slijt hij ook aan imkers die tekort komen, terwijl hij inkoop van imkers die teveel hebben.

Een begrip

Ik confronteer hem met de in Nederland vaak gehoorde vaststelling: Cees van Holland is de enige beroeps-imker in Nederland. Waar? Niet waar? Betrekkelijk waar? Cees: 'Betrekkelijk waar. Ik zeg altijd, ik verdien de kost helemaal met bijen en met wat eromheen zit. Er zijn er meer van, maar meestal doen ze er nog iets bij, van een kas chrysenten tot wetenschappelijk werk. Ik heb er trouwens ook enige tijd het een en ander bijgedaan als rijder, tankautochauffeur en in het zandtransport. Dat is lang geleden. Daarnaast hielp ik dan mijn vader. Later ben ik helemaal in de bijen gegaan'.

Van iemand die in Nederland te boek staat als de enige en de grootste in welke tak van ondernemen ook, mag je veronderstellen dat hij er warmjes bij zit.

270

Cees: 'Dat geldt misschien voor al die andere takken van ondernemend Nederland, maar niet voor de imkerij. Als er sprake is van een goed honingjaar, kunnen ook wij goed de kost verdienen, maar het ene jaar is het andere niet. De term miljonair ben ik in de bijenhouderij nog niet tegengekomen'. Het feit dat

hij in januari in Spanje met vakantie gaat komt dat bevestigen. Toch is hij lang niet ongelukkig in zijn beroep. Hij kent ook nauwelijks een ander, maar dat de natuur een grote rol speelt in zijn professie is voor hem een belangrijk aspect. En mensen en het menselijk contact natuurlijk.

Dat laatste is nogal wies. Aan wie zou anders al die fraaie verhalen moeten vertellen? Ik ben ervan overtuigd dat, als hij op zijn 13^e jaar niet had hoeven bijspringen in het bedrijf van zijn vader, maar had kunnen doorleren, hij nu een van de populairste vertellers van Nederland was. Gelukkig is hij als zodanig voor de Nederlandse imkerij behouden.

Na afloop van ons gesprek loodst hij mij met een nieuwe sigaar nog even langs enkele kasten, demonstreert het automatisch ontzegelen en laat mij zijn diepvriesruimte zien. Ik koop wat pakken raat, nu ik er toch ben, en krijg een fraaie honinglepel cadeau. Zo doe je zaken. Op zijn Hollands. Met een spierinkje. Altijd prijs.

bijen CURSIEF nsjld

**Rik Oldeven
Haaldrift**

Je hoort het nog wel eens zeggen als het over honden en hun bezitters (m/v) gaat: 'Ze lijken op elkaar'. Nou woon ik al jaren naast de praktijk van een kleine-huisdieren-dokter en vraag de klanten ongegeneerd naar de reden waarom men van mijn buurmans praktijken gebruik wil maken. Aanvankelijk stond ik versteld van de mededeling dat Dixie een hartaanval had gehad of dat Shira baarmoederkanker bleek te hebben. Maar ja, dat went. Tegenwoordig let ik dus meer op de lichamelijke en geestelijke overeenkomsten tussen hond en baas. En jawel hoor, die zijn er. De Lassiehond correspondeert met het zuinige gezichtje annex spitse neus van de begeleider (m/v); de boxer met het platte gelaat van degene die hem nors aan de riem houdt.

Lijken imkers op hun bijen? Niet in fysieke zin. Veeleer op het gebied van de karaktereigenschappen. Beiden blijken bijvoorbeeld inhalig. Toen ik voor het eerst in 1995 het Bijenhuis in Wageningen bezocht om spullen te kopen waar een beginnend imker erg verlegen om kan zitten en tegen de dienstdoende meneer (na later bleek de bedrijfsleider Roel ten Klei) opmerkte dat ik het allemaal wel erg veel vond kosten, zei hij: 'Jij wordt een goeie imker!' Ik begreep daar toen niet veel van en betaalde mijn bestelling met een zuur gezicht. Later bleek dat ik mijn materiaaluitgaven kon dekken met de verkoop van honing. Ik betraptte me er steeds vaker op de kasten te lichten om met plezier vast te stellen dat ze gestaag zwaarder werden. Slingeren was in die dagen een genot van de bovenste plank, hoewel de geschatte kilo's achterbleven bij wat tenslotte in het vat kwam. En dan moest je die potjes ook nog aan de man brengen. Je hield er een aparte administratie van bij. Het geld kwam in het honingpotje.

De beginnersperiode heb ik nu al jaren achter de rug. Ik zit redelijk dik in mijn materiaal en verkoop nu ook wel eens een volkje en doppen en koninginnen. Ik red me wel. Gelukkig maar want het genot van het slingeren is gaandeweg tot een botte plicht geworden. Daarom waardeer ik het des te meer dat mijn bijen zich bij hun oude, enige stiel houden: altijd en overal zoveel mogelijk nectar verzamelen om er honing van te maken. Hun inhaligheid is ongenueanceerd. De mijne niet, maar ik kan altijd op hen terugvallen.